

Πατμιάδα Εκκλησιαστική Σχολή 2017-2018

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ιστορία της Εκκλησιαστικής εκπαίδευσης στη
Νεότερη Ελλάδα**

**ΑΜΥΓΔΑΛΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΙΟΣ
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΛΑΓΟΥΜΤΖΗΣ ΜΑΡΙΝΟΣ
ΣΚΕΜΠΕ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΗ
ΤΖΑΝΑΚΑΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ**

ΤΑΞΗ: Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
ΠΕΝΤΑΛΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ**

Μάιος 2018

Ερευνητική Εργασία, Πατμιάδα Εκκλησιαστική Σχολή 2017-2018, Αμυγδαλιός Ελευθέριος, Αναγνωστόπουλος Αλέξιος, Αντωνίου Κων/νος, Λαγουμιτζής Μαρίνος, Σκεμπέ Χριστοδούλη, Τζανακάκης Θεολόγος, «Η ιστορία της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης στη Νεότερη Ελλάδα».

Περίληψη

Μιας και τα χρόνια έχουν αλλάξει και οι μαθητές αποφεύγουν να πηγαίνουν στα Εκκλησιαστικά Σχολεία και υπάρχει γενικότερα μια υποτίμηση και μια λανθασμένη αντίληψη για τα σχολεία αυτά, αποφασίσαμε λοιπόν να ασχοληθούμε με αυτό το θέμα. Την ιστορία της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης. Επειδή, όμως, είναι πολύ μεγάλη και ξεκινάει από παλιά και πιθανόν δεν θα μπορούσαμε να αντλήσουμε πολλές πληροφορίες, ειδικεύομαστε στην ιστορία της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης στη νεότερη Ελλάδα. Έτσι, εξηγούμε στην εργασία μας στο πως ξεκίνησε από την εποχή του Ιωάννη Καποδίστρια (1832) και μετά. Κάνουμε αναφορά στις εκκλησιαστικές σχολές οι οποίες έκλεισαν και σε αυτές που λειτουργούν ακόμα και μιλάμε για την κάθε μια ξεχωριστά. Επιπλέον η εργασία μας περιλαμβάνει την προσφορά της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης στον ελληνισμό και όλες τις σημαντικές προσωπικότητες που φοίτησαν και σχετίζονται με αυτή. Ο σκοπός αυτής της εργασίας είναι να αντιληφθούμε όλοι μας τη σημασία της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης και να αναθεωρήσουμε. Οι γονείς να στέλνουν τα παιδιά τους στα εκκλησιαστικά σχολεία, αλλά και τα παιδιά να το ζητάνε από μόνα τους. Να μην απομακρυνόμαστε από την πίστη μας, από την Ορθοδοξία μας. Ας μη ξεχνάμε ότι βρισκόμαστε στην Ελλάδα και ότι Ελληνισμός και Ορθοδοξία είναι ένα. Επίσης ας αναλογιστούμε τις συνέπειες που προκαλούμε με την άρνηση μας για τα εκκλησιαστικά σχολεία. Καλό θα ήταν ο καθένας να σκεφτεί πως όταν γυρνάει την πλάτη του στην εκκλησιαστική παιδεία, ένα εκκλησιαστικό σχολείο μπορεί να κλείσει και να χάσουμε ό,τι μας έχει απομείνει ως λαός. Την πίστη μας.

Λέξεις κλειδιά: Εκκλησιαστική Εκπαίδευση, Πατμιάδα, Άγιοι, Νεότερη Ελλάδα

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
2. ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ.....	5
3. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΠΛΕΟΝ.....	6
4. ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΣΧΟΛΕΣ, ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΘΕ ΜΙΑ.....	7
4.1. Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία.....	7
4.2. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο Βελλάς Ιωαννίνων.....	8
4.3. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο και Γυμνάσιο Λαμίας.....	9
4.4. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο και Γυμνάσιο Νεαπόλεως Θεσσαλονίκης.....	9
4.5. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο και Γυμνάσιο Ξάνθης.....	10
4.6. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο Πάτρας.....	10
4.7. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο και Γυμνάσιο Ριζαρείου.....	11
4.8. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο και Γυμνάσιο Φλώρινας.....	11
4.9. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο και Γυμνάσιο Χανίων.....	12
5. ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΜΙΑΔΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ.....	13
6. ΑΓΙΟΙ ΚΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	16
7. ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	17
8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	18

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αξία της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης είναι μεγάλη, καθώς οι μαθητές από τα παλιά χρόνια αποκτούσαν στα Εκκλησιαστικά σχολεία θεολογική και εκκλησιαστική παιδεία. Αυτό ήταν το κίνητρο μας να συντάξουμε την παρακάτω εργασία, μιας και φοιτάμε στην Πατμιάδα Εκκλησιαστική Σχολή, και θέλαμε να πληροφορηθούμε για την ιστορία της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης και ακόμα για την κάθε Σχολή ξεχωριστά. Επιπλέον αντιλαμβανόμαστε τη σημασία που έχει να φοιτάει κανείς σε ένα Εκκλησιαστικό σχολείο, διότι καλλιεργούμε πνευματικά και ως Ορθόδοξοι χριστιανοί μέσω των Εκκλησιαστικών σχολείων, μαθαίνουμε περισσότερα για την πίστη μας.

2. ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ

Ως τμήμα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, η εκκλησιαστική εκπαίδευση υποστηρίχθηκε από το κράτος. Ο Ιωάννης Καποδίστριας (1776-1831) αναγνώρισε την βαρύτητα της επαγγελματικής κατάρτισης και της εκκλησιαστικής εκπαίδευσης. Το 1830 ίδρυσε εκκλησιαστικό σχολείο στον Πόρο για την βελτίωση της κατάστασης του κλήρου. Το 1844 ιδρύεται η Ριζάρειος Εκκλησιαστική Σχολή και το 1911 το Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς. Οι συχνές μεταρρυθμίσεις στην δομή και λειτουργία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος συμπαρέσυραν ανάλογα και την εκκλησιαστική εκπαίδευση. Στη διάρκεια των ετών τα Ιεροδιδασκαλεία μετατράπηκαν σε Ιερατικές Σχολές και το 1937 αλλάζουν εκ νέου σε Ιεροδιδασκαλεία. Οι Εκκλησιαστικές Σχολές είχαν την ίδια τύχη. Από εξατάξιες σε επτατάξιες και τανάπαλιν.

Η Συνθήκη της Λωζάννης προέβλεπε ειδικά σχολεία για τις θρησκευτικές μειονότητες. Αν και αρχικά λειτούργησαν αρκετά ειδικά σχολεία στη Θράκη, την Ήπειρο και τη Δυτική Μακεδονία, υπήρξε υπόνοια από το Κράτος ότι αυτά τα σχολεία λειτουργούσαν προσηλυτιστικά στην Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία και το θέμα δυναμιτίσθηκε με κρατική απαγόρευση παρακολούθησης από παιδιά Ελλήνων υπηκόων. Το 1958 ιδρύθηκε η Ανωτέρα Εκκλησιαστική Σχολή Θεσσαλονίκης, η οποία μαζί με το Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς μετονομάσθηκαν σε Εκκλησιαστικές Παιδαγωγικές Ακαδημίες Θεσσαλονίκης και Ιεράς Μονής Βελλάς. Σε κάθε περίπτωση η εκκλησιαστική εκπαίδευση ως τμήμα του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος ήταν δωρεάν. Το χρονικό διάστημα 1971-1976 συνολικά η εκκλησιαστική εκπαίδευση υπήχθη στην Εκκλησία της Ελλάδας.

Η Ελληνική Εκκλησία δεν είχε αντιδράσει εμφανώς στη δικτατορία της απριλιανής χούντας (1967). Βεβαίως, δέχθηκε πιέσεις ενώ οι δικτάτορες προσπάθησαν να ελέγξουν την Διοίκηση της Εκκλησίας της Ελλάδος μέσα από την εκλογή του μακαριστού Αρχιεπίσκοπου Ιερώνυμου Κοτσώνη (1905-1988). Ήδη η χούντα είχε ως φραστικό έμβλημα της το «Ελλάς

Ελλήνων Χριστιανών». Σημειώνεται ότι ο Γεώργιος Παπαδόπουλος (1919-1999) παρασημοφορήθηκε με το ανώτερο παράσημο της Εκκλησίας της Ελλάδος, το Χρυσό Σταυρό του Αποστόλου Παύλου ως σωτήρας της Ελλάδας. Όλα αυτά είχαν αρνητικό αντίκτυπο σε μερίδα των πιστών.

Συνοψίζοντας, η ίδρυση του νέου Ελληνικού κράτους ήταν απόφαση των Μεγάλων Δυνάμεων (Μ. Βρετανία, Γαλλία, Ρωσία) της τότε εποχής. Η εθνική ιδέα της Ελλάδας ήταν ουσιαστικά ένα «προϊόν» το οποίο υποστηρίχθηκε με σκοπό να ενταχθεί το ελληνικό έθνος στο νεοπαγές κράτος. Ο προσεταιρισμός της Εκκλησίας για τη δημιουργία μίας αδιάσπαστης ελληνικής ιστορίας κρίθηκε ως αναγκαίος. Η Εκκλησία δέχθηκε αυτή τη συνεργασία διότι μέσα από την κρατική δύναμη δεν θα θίγονταν τα συμφέροντά της, δεν θα μειώνονταν το ποίμνιό της και θα ανέπτυσσε κοινωνικό ρόλο. Με τη συνεργασία αυτή το κράτος συνέδεε την εθνική ελληνική ιστορία με τη βυζαντινή ιστορία, ενώ παράλληλα νεμόταν το κύρος και την αυθεντία της θρησκείας στο συλλογικό φαντασιακό, απαραίτητο εργαλείο για την κοινωνική συναίνεση. Ο «ελληνοκεντρισμός» του νέου κράτους με την αποδοχή της Εκκλησίας μετατράπηκε σε «ελληνοχριστιανικό ελληνοκεντρισμό». Το νέο κράτος κλήθηκε να λειτουργήσει με (το νεωτερικό) βασιλευόμενο κοινοβουλευτισμό με καθολική ψηφοφορία μέσα από τις πατριαρχικές σχέσεις μίας προνεωτερικής κοινωνίας. Η μίξη νεωτερικών αξιακών κρατικών συστημάτων με την Ελληνική κοινωνία των υποτελών σχέσεων και αξιών έδωσε μία ξεχωριστή οντότητα στο Ελληνικό Κράτος. Έως και τον 20ο αιώνα το δημόσιο κράτος γιγαντώθηκε εξαιτίας των πελατειακών σχέσεων των πατριαρχικών κοινωνικών δομών του και στην προσπάθειά του να ικανοποιήσει τα αιτήματα των πολιτών – πελατών. Δυναμική και παραγωγική αστική τάξη δεν αναδύθηκε, διότι δεν υπήρξε το αντίπαλο δέος, ο φεουδαλισμός και το διογκωμένο κράτος κάλυψε το όποιο κενό με ρουσφέτια. Δηλαδή ο μη ολοκληρωμένος διαχωρισμός κράτους και ελληνικής κοινωνίας με τις ασαφείς εθνικές βάσεις λειτούργησε ανασταλτικά στην ανάπτυξη του αστικού στοιχείου, πράγμα που έγινε στη δυτική Ευρώπη, με αποτέλεσμα το μικροαστικό στοιχείο να κατακλύσει την Ελληνική επικράτεια κατά το δεύτερο μισό του 20ου αιώνα. Ανάμεσα σε αυτόν τον κοινωνικό ιδιόμορφο μετασχηματισμό η Εκκλησία της Ελλάδος, σχεδόν περιχαρακωμένη και αμυνόμενη δεν προσήλθε σε δημιουργικό διάλογο με τα προτάγματα της νεωτερικότητας.

3. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ ΠΟΥ ΔΕΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΠΛΕΟΝ

- Εκκλησιαστικό Λύκειο Βόλου
- Εκκλησιαστικό Λύκειο Καβάλας
- Εκκλησιαστικό Λύκειο Καρπενησίου
- Εκκλησιαστικό Γυμνάσιο-Λύκειο Κιλκίς
- Εκκλησιαστικό Λύκειο Κορίνθου
- Εκκλησιαστικό Λύκειο Διονύσιον Β. Αιγαίου, Θυμιανά Χίου
- Εκκλησιαστικό Γυμνάσιο-Λύκειο Τήνου

4. ΣΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΣΧΟΛΕΣ, ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΘΕ ΜΙΑ

4.1. Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Ακαδημία

Ιδρύθηκε αρχικά το 1749, επί Πατριαρχίας Κύριλλου Ε΄, και στεγάστηκε σε κτίριο της Μονής Βατοπεδίου. Αν και τα οικονομικά των μοναστηριών βρίσκονταν σε άθλια οικονομική κατάσταση την εποχή εκείνη, ιδρύθηκε η Σχολή αυτή με σκοπό τη διάδοση της ελληνικής παιδείας.

Από τους πρώτους διευθυντές της Ακαδημίας ήταν ο διαφωτιστής κληρικός Ευγένιος Βούλγαρης. Δίδασκαν δε λαμπρά ονόματα όπως ο Μελέτιος Βατοπεδινός, ο Νικόλαος Ζερζούλης, ο Νεόφυτος Καυσοκαλυβίτης, ο Νικόδημος ο Αγιορείτης και ο μετέπειτα Πατριάρχης Αλεξανδρείας Κυπριανός.

Οι μαθητές διδάσκονταν θεολογία, φιλοσοφία και λογική.

Μετά την παραίτηση του Βούλγαρη, η Αθωνιάδα Ακαδημία περιήλθε σε μααρασμό. Το 1821 διέκοψε την λειτουργία της. Τελευταίος δάσκαλός της ήταν ο Αθανάσιος Φιλιππίδης ή Φιλιππουπολίτης, που διορίστηκε στα 1804.

Η σχολή επανιδρύθηκε το 1842 και για ένα διάστημα λειτούργησε σε κτίριο που κτίστηκε το 1844 με εράνους στις Καρυές.

Από το 1930 στεγάζεται στη Βατοπαιδινή Σκήτη του Αγίου Ανδρέα σε υψόμετρο 400 μέτρα περίπου μέσα στο καταπράσινο περιβάλλον του Αγίου Όρους. Λειτουργεί μέχρι σήμερα υπό τη σκέπη της Ιεράς Κοινότητας, με μία μόνο διακοπή λόγω του ελληνο-ιταλικού πολέμου, μεταξύ των ετών 1940 και 1953.

Η Αθωνιάδα Εκκλησιαστική Σχολή.

Μαθητές της Αθωνιάδας ψάλλουν.

4.2. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο Βελλάς Ιωαννίνων

Το Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς ιδρύθηκε και πρωτολειτούργησε το 1911. Ιδρυτής του υπήρξε ο τότε μητροπολίτης Βελλάς και Κονίτσης και μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος, Σπυρίδων Βλάχος. Ήταν προσωπικό του όραμα η δημιουργία μιας σχολής, η οποία θα αποσκοπούσε στην εκκλησιαστική κατάρτιση και την εθνική αφύπνιση των Ηπειρωτών. Άλλωστε, τα Γιάννενα και ολόκληρη η Ήπειρος βρισκόταν ακόμη υπό τουρκικό ζυγό.

Ήταν, λοιπόν, το Ιεροδιδασκαλείο Βελλάς ένα εκκλησιαστικό σχολείο με ιδιαίτερη φυσιογνωμία, που είχε σκοπό να καταρτίζει δασκάλους και ιερείς στην ιδιαίτερα νευραλγική περιοχή της Ηπείρου.

Το 1971 περιήλθε στην αρμοδιότητα της Εκκλησίας της Ελλάδος, ενώ από το 1977 εντάσσεται στα ομοειδή σχολεία του κράτους. Ως Εκκλησιαστική Παιδαγωγική Ακαδημία η Βελλάς λειτούργησε μέχρι το 1989, οπότε και ανωτατοποιήθηκαν όλες οι Παιδαγωγικές Ακαδημίες και εντάχθηκαν στα Παιδαγωγικά Τμήματα των Πανεπιστημίων.

Η εκκλησιαστική Σχολή στα Ιωάννινα.

4.3. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο και Γυμνάσιο Λαμίας

Ιδρύθηκε το 1918

Η είσοδος του Εκκλησιαστικού Σχολείου Λαμίας.

4.4. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο και Γυμνάσιο Νεαπόλεως Θεσσαλονίκης

Το Σχολείο αρχικά ως Εκκλησιαστικό Λύκειο Νεαπόλεως ιδρύθηκε το 1993. Λειτουργήσε για πρώτη φορά το σχολικό έτος 1994 - 1995, σαν τετρατάξιο Εκκλησιαστικό Λύκειο και κατά τα έτη 1994-2002 φιλοξενήθηκε στις εγκαταστάσεις του ΟΑΕΔ Ωραιοκάστρου. Από το Σχολικό έτος 2007-2008 στον ίδιο χώρο με το Εκκλησιαστικό Λύκειο λειτουργεί και το Εκκλησιαστικό Γυμνάσιο Νεαπόλεως. Κατά τα έτη 2002-2011 το σχολείο μας στεγάστηκε στο ανακαινισμένο κτήριο του Καραμάνογλου, στους Αμπελόκηπους.

Το Εκκλησιαστικό Σχολείο στη Θεσσαλονίκη.

4.5. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο και Γυμνάσιο Ξάνθης

Στη βόρεια κεντρική παρυφή της Ξάνθης, ανάμεσα στο καταπράσινο πευκοδάσος, στο χώρο της Ιεράς Μονής των Παμμεγίστων Ταξιαρχών στεγάζεται και λειτουργεί η Εκκλησιαστική Σχολή της Ξάνθης από το 1945 μέχρι και σήμερα.

Κάτω από δύσκολες συνθήκες τα χρόνια εκείνα της ανασυγκρότηση, που αναδύονταν ακόμα οσμές καταστροφής από την κατοχή, ανχόφεγγε η ελπίδα της αναστήλωσης των ερειπίων μέσω του Ορθόδοξου Ελληνικού Κλήρου, που αποτελεί πάντοτε το βασικό παράγοντα συμβολής στη μόρφωση των Ελληνοπαίδων με θεμέλιο τη διδασκαλία των Αγίων Πατέρων της Εκκλησίας μας.

Έτσι, με σκοπό την κατάρτιση ικανών στελεχών που θα θέραπευαν τις πνευματικές ανάγκες του πληρώματος της Ελλαδικής Εκκλησίας και του Έθνους, το Σεπτέμβριο του 1945 από τη γενική Διεύθυνση Θρησκευμάτων του Υπουργείου Παιδείας με το βασικό Α. Ν. 540, ιδρύθηκαν οι Επτατάξιες Ιερατικές Σχολές: Ξάνθης, Κορίνθου, Χανίων, Αγίας Αναστασίας Θεσσαλονίκης και Ιεροδιδασκαλείου Βελλάς Ιωαννίνων και τα Εκκλησιαστικά Φροντιστήρια με τα Οικοτροφεία τους, που τις δαπάνες συντήρησης και λειτουργίας ανέλαβε το κράτος.

Το 1975, 22 Φεβρουαρίου, ημέρα Σάββατο, πυρκαγιά αποτέφρωσε τις κτηριακές εγκαταστάσεις της παλαιάς Μονής και ως εκ θαύματος διασώθηκε το καθολικό και το καμπαναριό. Οι νέες κτηριακές εγκαταστάσεις των διδακτηρίων του Γυμνασίου και του Λυκείου, των μαγειρειών, του εστιατορίου, των κοιτώνων κτλ, ανεγέρθησαν μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα (1976 οι κοιτώνες, όπου λειτουργούσαν και οι αίθουσες διδασκαλίας και το 1980 το διδακτήριο) με αποτέλεσμα να λειτουργήσει συντομότερα η Σχολή.

Το Εκκλησιαστικό Σχολείο στη Ξάνθη.

4.6. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο Πάτρας

Μετά τη Μεταπολίτευση (1974), ιδρύθηκε στην Πάτρα το «Μέσο Εκκλησιαστικό Φροντιστήριο Πατρών», με τριετή φοίτηση, σύμφωνα με το Π. Δ. 178/1976, αντί του Ανωτέρου Εκκλησιαστικού Φροντιστηρίου Πατρών, που είχε ιδρυθεί με το Β.Δ. 23-10-1947 (ΦΕΚ 235, τ.Α΄, 1947) και καταργήθηκε με το Β.Δ. 487/1971.

Το Μέσο Εκκλησιαστικό Φροντιστήριο αντιστοιχούσε στο Τριτάξιο Γυμνάσιο και σκοπό είχε την επιμόρφωση, εκτός των λαϊκών σπουδαστών, των Κληρικών που είχαν χειροτονηθεί με μειωμένα προσόντα, για την επάνδρωση ενοριών της υπαίθρου.

Το Εκκλησιαστικό Λύκειο της Πάτρας.

4.7. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο και Γυμνάσιο Ριζαρείου

Η Ριζάρειος Εκκλησιαστική Σχολή (Ρ. Ε. Σ.) άρχισε τη λειτουργία της το 1844. Από της ιδρύσεώς της στεγαζόταν στα κτίρια του μεγάλου οικοπέδου της οδού Βασιλίσσης Σοφίας και από τη σχολική περίοδο 1960-61 στις εγκαταστάσεις που ανεγέρθησαν στο κτήμα της Ριζαρείου στο Χαλάνδρι. Από το 1894 μέχρι το 1908 διευθυντής της σχολής υπήρξε ο Άγιος Νεκτάριος Μητροπολίτης Πενταπόλεως.

Η Ριζάρειος Εκκλησιαστική Σχολή.

4.8. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο και Γυμνάσιο Φλώρινας

Οι σχολικές μονάδες Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης που εδρεύουν στην Φλώρινα ιδρύθηκαν από την επιθυμία του ηγέτη της τοπικής Εκκλησίας να παράσχει εκκλησιαστική παιδεία στους ήδη χειροτονημένους ιερείς, να προετοιμάσει όσους προαλείφονται για το ιερατικό στάδιο ενηλίκους και να εξασφαλίσει τις πνευματικές και ηθικές συνθήκες, ώστε να μορφωθούν χριστιανικά και εγκυκλοπαιδικά οι νέοι που θα ήθελαν να σταδιοδρομήσουν

μελλοντικά ως ιερείς, θεολόγοι, θεράποντες άλλων επιστημών, μετερχόμενοι οποιοδήποτε άλλο επάγγελμα στην κοινωνική κόνιστρα.

Το 1978 ο πρώην Μητροπολίτης Φλωρίνης Αυγουστίνος με ενέργειες και αλληπάλληλες προτάσεις στην πολιτεία πέτυχε, ώστε να ιδρυθεί αρχικά το Μέσο Εκκλησιαστικό Φροντιστήριο, το οποίο αργότερα μετονομάστηκε Εκκλησιαστικό Γυμνάσιο. Από το πρώτο κιάλας σχολικό έτος λειτούργησε με τρεις τάξεις πολυπληθείς. Οι απόφοιτοι του φροντιστηρίου, κυρίως ιερείς αλλά και λαϊκοί (νεαροί) μαθητές, εκδήλωσαν την επιθυμία να συνεχίσουν τις σπουδές στο Λύκειο. Ο ίδιος μητροπολίτης με επίμονες οχλήσεις στην πολιτεία έλαβε την υπόσχεση της ίδρυσης και Εκκλησιαστικού Λυκείου. Το Λύκειο είναι πλέον πραγματικότητα.

ΓΕΝΙΚΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ - ΛΥΚΕΙΟ
ΦΛΩΡΙΝΑΣ

4.9. Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο και Γυμνάσιο Χανίων

Η ιστορία της παλαιφάτου Σχολής άρχεται την τελευταία δεκαετία του 19ου αιώνα και συγκεκριμένα το εύσημο έτος 1892, οπότε αυτή λειτούργησε ευδόκιμα στους κόλπους της Ιεράς Μονής Αγίας Τριάδος των Τζαγκαρόλων, σε δυσχερείς για την Πατρίδα περιστάσεις και εν καιρώ της παρατεταμένης για την Μεγαλόνησο Τουρκοκρατίας. Το κληροδότημα του αιμνήστου Επισκόπου Γερασίμου Στρατηγάκη αποτέλεσε τότε την βάση για τον ευγενή αυτό σκοπό. Στην αρχή, οι υπεύθυνοι της τότε συσταθείσης Εφορίας είχαν επιλέξει τον σημερινό χώρο του Αγίου Ματθαίου για την λειτουργία του εκπαιδευτηρίου, όμως η έναρξη της τελευταίας Κρητικής επανάστασης του 1895 – 97, οδηγεί τελικά στην επιλογή του χώρου της ιεράς μονής Αγίας Τριάδος Ακρωτηρίου ως ασφαλέστερου. Η φιλόμουσος εκείνη Ι. Μονή ως φιλόστοργος μήτηρ «υιοθέτησε» με ειδική Πράξη του τότε Ηγουμενοσυμβουλίου το Ιεροδιδασκαλείο και συνέβαλε καθοριστικά στην εύρυθμη λειτουργία του, για την οποία είχαν συμβάλει τα μέγιστα σύνολα η κοινωνία και επιφανείς φορείς των Χανίων, μεταξύ δε αυτών και ο Ελευθέριος Βενιζέλος.

Εκκλησιαστικό Σχολείο Χανίων.

5. ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΠΑΤΜΙΑΔΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Η Πατμιάδα του Γένους Εκκλησιαστική Σχολή ιδρύθηκε το 1713 από τον Πάτμιο κληρικό Μακάριο Καλογερά, διάκονο της Ιεράς Μονής Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου. Η Σχολή στεγάστηκε αρχικά στο χώρο του Ιερού Σπηλαίου της Αποκαλύψεως τον οποίο ενοικίασε από την Ιερά Μονή και τον διαμόρφωσε ανάλογα, κτίζοντας αίθουσες διδασκαλίας, κοιτώνες και λοιπούς χώρους, προκειμένου να στεγάσει το διδακτήριό του. Ο Άγιος Μακάριος, γόνος εκλεκτής Πατμιακής οικογένειας, ήταν προικισμένος με ιδιαίτερη ευφυΐα και φιλομάθεια, γι' αυτό και μετέβη στην Κωνσταντινούπολη με στόχο να διευρύνει τις εγκύκλιες γνώσεις του. Οι σπουδές του στην Πόλη δεν περιορίστηκαν μόνο στα Θεολογικά μαθήματα. Εντρύφησε ιδιαίτερα στην Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, στα Λατινικά, στη Φιλοσοφία, στην Εκκλησιαστική Μουσική κλπ.. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στη Βασιλίδα των Πόλεων, συνδέθηκε όχι μόνο με το Οικουμενικό Πατριαρχείο αλλά και με τους μεγάλους Φαναριώτικους οίκους (Μαυροκορδάτου, Υψηλάντη, Καρυοφύλλη κλπ). Η εκτίμηση στο πρόσωπό του ήταν πολύ μεγάλη. Διαβλέποντας τα χαρίσματά του, τον πίεζαν και μάλιστα φορτικά, να παραμείνει στη Βασιλεύουσα και να αναδειχθεί σε Μητροπολίτη. Οι τόσο δελεαστικές προτάσεις δεν τον συγκίνησαν. Η σκέψη του ήταν στραμμένη στο μικρό του το Νησάκι, στο Μοναστήρι του. Τον έφλεγε ο πόθος να μεταλαμπαδεύσει στους νέους της εποχής του την κατά Θεόν και την κατά κόσμον παιδεία. Τον Άγιο Μακάριο, που απεβίωσε το έτος 1737, σε ηλικία 57 ετών, διαδέχθηκε στη διεύθυνση της Σχολής, ένας από τους Μαθητές του, ο Άγιος Γεράσιμος ο Βυζάντιος.

Το 1906 η Σχολή μεταφέρθηκε στη Σάμο. Φαίνεται ότι κάποιοι «καλοθελητές», κατήγγειλε στην Υψηλή Πύλη ότι ορισμένοι καθηγητές δίδασκαν στην Πατμιάδα την ελληνική ιστορία και μάλιστα την ιστορία της επανάστασης του 1821. Οι Τούρκοι επέβαλαν, άμεσα, τη διακοπή της λειτουργίας της. Τότε η Σαμιακή Πολιτεία, η Πάτμος και μάλιστα η Ιερά Μονή και ο Μικρασιατικός Σύλλογος «ΑΝΑΤΟΛΗ» συμφώνησαν για τη μεταφορά της Σχολής στη Σάμο. Δυστυχώς δεν ήταν εύκολη η επιβίωσή της. Η επικοινωνία της τουρκοκρατούμενης Πάτμου με την ελεύθερη Σάμο παρουσίαζε φοβερές δυσκολίες. Ούτε εφόδια μπορούσαν να σταλούν στη Σχολή ούτε προσωπικό ούτε και μαθητές βέβαιοι. Έτσι, δεν μπόρεσε να

λειτουργήσει περισσότερο από δύο ή τρία χρόνια. Ακολούθησε η Ιταλική κατοχή στα Δωδεκάνησα. Ήταν αδύνατο να επιχειρήσει κανείς την επαναλειτουργία της Σχολής, μια που οι Ιταλοί έκλειναν και τα άλλα σχολεία και δεν επέτρεπαν τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας.

Αμέσως μετά την απελευθέρωση της Δωδεκανήσου από τον ιταλικό ζυγό, η πρώτη μέριμνα των Πατέρων της Ιεράς Μονής του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου και του πατμιακού λαού ήταν η επαναλειτουργία της Πατμιάδας. Όντως, πριν ακόμη ολοκληρωθεί η ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου με τη Μητέρα Ελλάδα, πραγματοποιήθηκε το όνειρο πολλών ετών. Εξεδόθη η υπ' αριθμ. 106160/30-12-1946 Απόφαση του Υπουργείου Παιδείας για την επαναλειτουργία της Σχολής.

Την 1η Οκτωβρίου 1947, έγιναν πανηγυρικά τα εγκαίνια της Σχολής και ο αγιασμός για την έναρξη των μαθημάτων.

Η Σχολή κατ' αρχάς λειτούργησε στα παλαιά κτίρια της Αποκαλύψεως και κατά το πρώτο έτος φοίτησαν 49 μαθητές και οι πρώτοι καθηγητές που δίδαξαν ήταν οι: Μαυρουδής Μιχαήλ, Μπακίρης Ανδρέας, Παντελιός Άγγελος, Αρβανίτης Νικόλαος, Ζούκας Δημήτριος και Ξανθός Ανδρέας.

Η προσέλευση των μαθητών ήταν αθρόα και επειδή η κτιριακή υποδομή ήταν ανεπαρκής, για να καλύψει κυρίως τη στέγαση των μαθητών, μετέβη τρεις φορές στην Αμερική ο αείμνηστος Προηγούμενος της Μονής Συμεών Ρεβίθης, ο οποίος διενήργησε έρανο μεταξύ των εκεί Πατμίων, προκειμένου να ανοικοδομηθεί νέο κτίριο. Στις 22 Οκτωβρίου 1948 ο Βασιλεύς Παύλος ο Β' εθεμελίωσε τα νέα κτίρια της Πατμιάδας στον περίβολο του Ι. Σπηλαίου της Αποκαλύψεως.

Δυστυχώς η αποπεράτωσή τους δεν επιτεύχθηκε λόγω ελλείψεως χρημάτων. Πολυάριθμοι μαθητές φοίτησαν, ιδιαίτερα κατά τις πρώτες δεκαετίες επαναλειτουργίας της Σχολής. Πάμπολλοι είναι εκείνοι που διακονούν σήμερα και στον ελλαδικό χώρο αλλά και στο εξωτερικό, την Εκκλησία και την κοινωνία. Αφρικανοί, Σύριοι, Αιθίοπες και άλλοι που γαλουχήθηκαν στα έδρανα της Πατμιάδας με τα νάματα της Ορθοδοξίας μας και της Ελληνικής μας παιδείας, με αποτελέσματα να μεταλαμπαδεύουν στις πατρίδες τους τη δική μας Πίστη, τον δικό μας Πολιτισμό, τη δική μας Παιδεία, την Ελλάδα ολόκληρη.

Σήμερα βέβαια ο αριθμός των μαθητών έχει μειωθεί. Οι πολύτεχνες οικογένειες που τροφοδοτούσαν τη Σχολή, μειώθηκαν ανησυχητικά. Παρόλα αυτά, η Σχολή λειτουργεί και θα λειτουργεί κάτω από τη Σκέπη του Μοναστηριού μας και έχοντας σαν στήριγμά της τον Ιερό Βράχο του Σπηλαίου της Αποκαλύψεως.

Η Σχολή για την ανεκτίμητη προσφορά της στην Εκκλησία και στο Έθνος έχει τιμηθεί επανειλημμένως από το Οικουμενικό Πατριαρχείο (χρυσούς Σταυρός το έτος 1988 και 1995), από την Ακαδημία Αθηνών (χρυσούν μετάλλιον), από την UNESCO (ειδικό τιμητικό μετάλλιο). Μάλιστα η UNESCO, όταν το έτος 1999 ενέταξε την Πάτμο στα μνημεία Παγκοσμίου Κληρονομιάς, μεταξύ των άλλων κριτηρίων, έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι η Σχολή λειτουργεί επί τόσα χρόνια και ότι η προσφορά της κρίνεται ανεκτίμητη. Η λειτουργία της Σχολής, παρά τις αντιξοότητες που συνάντησε και εξακολουθεί να αντιμετωπίζει, υπήρξε καρποφόρος. Δεν θα μπορούσε φυσικά, να είναι τα πράγματα διαφορετικά, δεδομένου ότι πάντοτε είναι ζωντανή η παρουσία και η περιφρούρησή της από τους Προστάτες και Εφόρους Αγίους του Νησιού Ιωάννη το Θεολόγο, Όσιο

Ερευνητική Εργασία, Πατμιάδα Εκκλησιαστική Σχολή 2017-2018, Αμυγδαλιός Ελευθέριος, Αναγνωστόπουλος Αλέξιος, Αντωνίου Κων/νος, Λαγουμτζής Μαρίνος, Σκεμπέ Χριστοδούλη, Τζανακάκης Θεολόγος, «Η ιστορία της Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης στη Νεότερη Ελλάδα».

Χριστόδουλο, Μακάριο Καλογερά, Γεράσιμο τον Βυζάντιο, Γρηγόριο τον Ε΄, Δωρόθεο Πρώιο και Πλάτωνα Αίβαζίδη.

Η είσοδος στα κτίσματα της Α΄ Πατμιάδας Σχολής του 1729.

Η Πατμιάδα Εκκλησιαστική Σχολή σήμερα.

6. ΑΓΙΟΙ ΚΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΦΟΙΤΗΣΑΝ ΚΑΙ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- ❖ Ιδρυτής της Πατμιάδας Εκκλησιαστικής Σχολής ήταν ο Άγιος Μακάριος ο Καλογεράς, μαθητής του και μετέπειτα διευθυντής ο Άγιος Γεράσιμος ο Βυζάντιος. Μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα, φοίτησαν στη Σχολή μεγάλες προσωπικότητες της Εκκλησίας μας και του Έθνους μας. Ο Εθνομάρτυρας Πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε΄, τέσσερις συνολικά Οικουμενικοί Πατριάρχες, Πατριάρχες Αλεξανδρείας, Ιεροσολύμων και Αντιοχείας, πλείστοι όσοι Κληρικοί, μεταξύ των οποίων και οι Εθνομάρτυρες Άγιοι της Εκκλησίας μας Αρχιμ. Πλάτων Αίβαζίδης και Δωρόθεος Πρώιος Μητροπολίτης Ανδριανουπόλεως, ο πρωτεργάτης της Φιλικής Εταιρείας Εμμανουήλ Ξάνθος, ο Ιωάννης Θέμελης, ο Εμμανουήλ Καλός και πλειάδα Φιλικών, ο σοφός Πάτριος Δανιήλ ο Κεραμεύς, ο Δημήτριος Γαλανός ο Ινδολόγος.
- ❖ Σπουδαστές της Αθωνιάδας υπήρξαν: ο άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, ο Άνθιμος ο Ολυμπιώτης, ο Όσιος Αθανάσιος Πάριος, ο Δαμασκηνός Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ο Παΐσιος Κουσκοκαλυβίτης, ο Άγιος Αθανάσιος ο Κουλακιώτης, ο κτήτορας της μονής του Μεγάλου Δένδρου στην Πάρο όσιος Κύριλλος

Παπαδόπουλος, ο Ρήγας Φεραίος και ο πρώτος σχολάρχης της θεολογικής σχολής της Χάλκης Κωνσταντίνος Τυπάλδος, μετέπειτα μητροπολίτης Σταυρούπολης.

- ❖ Στη Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή από το 1894 μέχρι το 1908 διευθυντής της σχολής υπήρξε ο Άγιος Νεκτάριος Μητροπολίτης Πενταπόλεως.

7. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η σημασία των Εκκλησιαστικών Σχολείων είναι μεγάλη και η προσφορά τους αξιέπαινη καθώς μέσα από την εκκλησιαστική & θρησκευτική εκπαίδευση και την εξειδικευμένη μόρφωση που παρέχουν έχουν αναδειχθεί σημαντικές προσωπικότητες, Άγιοι, κληρικοί με έντονο θρησκευτικό στοιχείο αλλά ακόμα και λαϊκοί άνθρωποι, που φοίτησαν σε εκκλησιαστικές Σχολές και έχουν αναδειχθεί για το ήθος τους, τη βαθιά πίστη τους και το έργο τους.

Είναι αναμφισβήτητο ότι μέσω της εκκλησιαστικής παιδείας που αποκτούν οι μαθητές έρχονται κοντά στο Θεό, βοηθάνε το συνάνθρωπό τους και νοιάζονται πραγματικά για τον πλησίον τους, αποκτούν ηθικές αξίες και καλλιεργούν τη ψυχή τους και το μυαλό τους. Είναι γεγονός ότι μέσα από την εκκλησιαστική εκπαίδευση η κοινωνία μας μπορεί να γίνει καλύτερη. Δεν θα υπάρχουν απρόσωπες σχέσεις, αλλά προσωπικές. Ο κάθε άνθρωπος θα κάνει πράξη τα λόγια του Κυρίου μας Ιησού Χριστού, γιατί ο Χριστιανισμός δεν είναι λόγια, αλλά πράξεις.

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

8.1. Διαδικτυακές πηγές

- <https://www.pemptousia.gr/2017/12/ellinochristianikos-ellinokentrismos-sti-neoteri-ellada/>
- <http://www.amen.gr/article/oi-nees-domes-kai-eukairies-stin-ekklisiastiki-ekpaideusi>
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%B8%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%AC%CE%B4%CE%B1_%CE%91%CE%BA%CE%B1%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%AF%CE%B1
- <http://lyk-ekkl-vellas.ioa.sch.gr/autosch/joomla15/istoria-toy-sxoleioy-mas>
- <http://lyk-ekkl-lamias.fth.sch.gr/autosch/joomla15/>
- <http://lyk-ekkl-neapol.thess.sch.gr/index.php/to-sxoleio-mas/istoriki-diadromi>
- <http://lyk-ekkl-xanth.xan.sch.gr/autosch/joomla15/index.php/tosxoleiomas/istorikidiadromi>
- <http://lyk-ekkl-patras.ach.sch.gr/index.php/genika/istoria.html>
- <http://www.rizarios.gr/index.php?id=161>
- http://lyk-ekkl-florin.flo.sch.gr/web/?page_id=29
- <http://lyk-chanion.chan.sch.gr/index.php/to-sxoleio/istorika-stoixeia>
- http://lyk-ekkl-patmou.dod.sch.gr/?page_id=40
- <http://www.pemptousia.gr/2014/11/83198/>
- <http://www.amen.gr/article/oi-nees-domes-kai-eukairies-stin-ekklisiastiki-ekpaideusi>